DISPUTATIO JURIDICA

De

FRUCTIBUS,

Quam

D. T. O. M. A.

PRÆSIDE

Amplißimo, Consultißimo, & Excellentißimo Viro

Dn. CONRADO CARPZOVIO J.U.D,

Profess. Publ. Curiæ Provinc. Consistorii Ecclesiastici, Facultatis Juridicæ, Wittebergæ; & Electoralis, per inferiorem Lusatiam, judicii, Assessore, Præceptore atq; Fautore suo colendissimo,

In

Electorali ad Albim Academia

Publica censura subjicit

PHILIPPUS Scherer/Neustad. ad Ericas Francus.

In Collegio JCTorum

Ad diem 1. Julii horis consuetis.

WITTEBERGÆ
Typis AUERBACHIANIS.
ANNO M DC XXIX.

FRuctuum materia quàm sit difficilis, quamq; frequens & necessaria, utpote de qua hodiè gravissimæ exoriuntur controversiæ inter Principes, Nobiles & Civitates, quotidiana experientia rerum Magistra testatur. Non immemor igitur illius, quod in l. 25. ff. de liber. leg. junct. l. 1. in pr. ff. de susp. tut. *dicitur: Ea, quæ necessaria & utilia, inque foro & judicio frequentissima, propter sui ipsius commendationem non negligenda, sed sæpiùs attingenda & diligentius tractanda; nobilissimam hanc fructuum materiam non quidem pro ejusdem dignitate, sed ingenii tenuitate conscribere, & conscriptam ventilationi publicæ, implorato prius divino auxilio, subjicere animus est.*

THESIS I.

Fructus (a) latè sunt omnes utilitates, quæ ex ipso rei corpore, vel occasione ejus proveniunt. (b)

(a) Dicti à fruendo. *Isidor. lib. 17. etymolog. cap. 3. & 6. Varro de lingv. latin. lib. 4. Rittershus. ad §. si quis à non domino 36. Inst. de R.D. Gœdd. ad l. frugem. 77. de V. S. n. 1.*

(b) *L. in fructu 42. de usufr. leg. L. item si fundi 9. l. arbores. 59. §. quicquid in fundo 1. ff. de usufr. Duaren. ad tit. ff. de nautic. fœnor.* Magis propriè sumuntur pro omni accessione & utilitate, quæ ex

re aliqua, ad ejusmodi emolumentum parata percipitur, *l. ar-boribus 12. §. arbor 1. ff. de usufr. & l. fructus 7. §. si vir 13. ff. solut. matr. Magnific. Dn. D. Foman. Disp. Inst. 9. th. 22. lit. b. Donell. lib. 4. com. jur. civ. c. 25. ibiq; Hilliger. lit. B.* Partus igitur ancillæ fructûs non est, quia absurdum visum fuit, hominem in fructu esse, cujus gratia omnes fructûs natura produxit, *§. in pecudum 38. Inst. de R. D. l. vetus 68. ff. de usufr. l. mulier. 22. §. sed enim 3. ff. ad SC. Trebell. l. in pecudum 28. §. partus 1. ff. de usur. & fruct. l. ancillarum 27. de hered. petit.* & ancillarum fructus, non partus, sed operæ *d. l. ancillarum 27. & l. in hominis 5. cum l. seq. ff. de oper. servor. Gphan. ad d. §. in pecudum 38. Treutl. vol. 1. Disp. 15. thes. 10. lit. A. Hænon. Disp. ad π. 10. th. 14. lit. B. Lindeman. exerc. just. D. 2. th. 68.* uti nec arbores non cæduæ, id est ferendis fructibus umbraculi præstandi causa, aut aliis usibus paratæ *l. ex sylva 10. cum l. seq. ff. de usufr. Donell. d. loc. Duaren. ad tit. solut. matr.* nec venatio, nisi fructus fundi ex venatione potissimùm constet, *l. venationem 26. ff. de usur. & fr.* si enim alia major est fundi utilitas, quàm venatio, feræ bestiæ non jure civili ut fructus, sed jure gentium primo occupanti acquiruntur *l. usu-fructu 62. ff. de usufr. Cop. tr. de fruct. lib. 1. tit. 1. cap. 1.* cum solo bestiæ non cohæreant, ideóque potiùs in aëre vivere ac illo contineri, quàm certâ aliquâ soli parte sunt æstimandæ; *Wesenb. in parat. ff. de A. R. D. n. 7.*

II.

Et sunt in genere vel civiles, (a) vel naturales. (b)

(a) Qui non ex ipso rei corpore proveniunt, sed occasione rei percipiuntur: cujusmodi sunt usuræ, pensiones, mercedes &c. *l. usura 34. ff. de usur. & fructib. l. quod his 83. ff. de legat. 3.* quæ tamen magis vicem fructuum sustinent, quàm absolutè & exactè fructus vocentur *d. l. usura 34. l. quamvis usura 3. C. eod. l. si navis 62. ff. de R. V. & l. usura 121. de V. S. Gœdd. ad l. frugem. 77. n. 2. & d. l. usura 121. de V. S. n. 3. Vultei. lib. disfept. unic. cap. ult. Præcellentissimus Dn. Ludvvell. LL. Candidatus, amicus & Fautor meus colendus Disp. Inst. 4. th. 6. lit. F. Hænon. Disp. ad π. 10. th. 14. lit. D.*

(b) Qui ex ipso rei corpore nascuntur: iiq; vel naturales in specie, vel industriales, *arg. §. si quis à non domino 36. Inst. de R. D.*

l. fructus

l. fructus 4[illegible] *ff. de usu*[illegible] quorum illi solâ naturâ proveniunt, hominis opera parùm vel omninò non cooperante: ut sunt, poma, py[illegible] [illegible] lana, fœtus ovium, & cæterorum animalium, *arg. l. si,*[illegible] *pen. §. at si quis. ult. ff. de pecul. & l. deniq. 8. §. utrum autem. ult. ff. de pecul. leg. Mynsing. ad d. §. si quis à non domino 36. Inst. d. t.* hi verò, qui cooperante quidem natura, sed non absque industria humana & facto hominis notabili accedente obveniunt, ut sunt segetes, & fruges. *Dn. Ludwell. d. loc. Wesembec. ad d. §. si quis à non domino 36. Inst. d. t. Ilico Vnm. Disp. ad process. 2*[illegible]*. th. 4. Gilken. cap. 6. de fructib. Vultei. lib. un. disp. c. ult. & lib. 1. Jurispr. Rom. cap. 64.*

III.

Tam verò hi, quàm illi sunt duplices: pendentes, (a) vel separati. (b)

(a) Quidam nati quidem & formati sunt, sed nondum collecti, terra adhuc continentur eique cohærent *l. fructus 44. ff. de R. V. l. si pendentes 27. ff. de usufr. l. arboribus evuls. 12. §. si fur. 5. d. tit. Cop. tr. de fructib. lib. 1. tit. 3. cap. 6.* cujusmodi fructus aliàs etiam stantes nominantur, *l. si apes 26. §. item constat. 1. ff. de furt. l. fructus 7. §. interdum 15. ff. solut. matrim.* Dissentit Accurs. *in l. si pendentes 27. de usufr.* qui differentiam constituit inter fructus stantes & pendentes. Pendentes eos tantùm appellat, qui suspensi ramis arborum hærent, ut poma; stantes verò qui recti sunt, ut segetes. Sed verius est, stantes & pendentes eosdem esse, quod ex *d. l. fructus 7. §. interdum. 15.* satis colligitur. Et sunt maturi vel non maturi, *§. is verò 37. Inst. de R. D. l. Julianus 13. § si fructibus 10. ff. de action. emt.*

(b) Fit autem separatio cum corpori fructus cohærere desinunt. Quod accidit vel solâ naturâ, vel facto hominis. Naturâ separantur cum [illegible]ne hominis facto fructus decidunt, aut fœtus animalium ed[illegible]ntur. *l. si fructuarius 13. ff. quibus mod. usufr. amittit.* Factum verò hominis concernitur in cædendo, excutiendo, eximendo, decerpendo, desecando, *d. l. si fructuarius 13. l. si apes 26. §. item constat 1, de furt. l. sequitur 4. §. lana 19. de usucap. l.*

arboribus 12. §. Julianus ult. ff. de usufr. Amplissimus Dn. D. Ungepaur Præceptor, Affinis, & olim Hospes meus perpetuâ animi veneratione dignissimus, in prælect. compend. ad Donell.

IV.

Deinde sunt vel percepti, (a) vel percipiendi. (b) Et rursus perceptorum alii consumpti, (c) alii adhuc extantes. (d)

(a) Perceptio est duplex: alia perfecta, alia imperfecta. Illa dicitur cum fructus perfectè collecti, & in horreo reconditi sunt, frumentum tritum, vindemia coacta, & oleum etiam factum, *l. si fructuarius 13. ff. quib. mod. usufr. amitt.* Hæc verò quando fructus cœpti sunt ita percipi, ut terra se continere desierint licet adhuc humi vel sub dio jaceant, necdum in horreo vel cella reconditi sint, veluti si spica cæsa, nondum tamen trita, uva adempta, nondum expressa, olivæ collectæ nondum autem oleum factum, *d. l. si fructuarius 13. l. si ejus 78. de R. V. Cop. tr. de fructib. lib. 1. tit. 3. c. 8. Vultei. lib. 1. I. R. cap. 64.* Hæc cum nihil aliud sit quàm separatio, meritò cum ea confunditur in *d. l. si ejus 78. ff. de R. V. Amplis. Dn. D. Ungepaur. d. l.*

(b) Qui in duplici sunt differentia: vel enim percepti aut acquisiti non sunt, honestè tamen percipi potuerunt *l. fructus 33. ff. de R. V. l. cum servus 39. §. fructus. 1. ff. de leg. 1.* vel futuri sunt, *l. interdum 73. in pr. ff. de V. O. Add. Vultei. lib. 1. I. R. cap. 64. Hænon. Disp. ad tr. 10 th. 14. lit. K. Cop. tr. de fruct. lib. 1. tit. 3. c. 10. & n.*

(c) Dicitur autem consumtio facta, cum de fructibus qui extabant, nihil amplius in patrimonii corpore retinetur, *l. pater 23. ff. de adim. vel transfer. legat. l. idem 72. de leg. 2. l. sive hereditaria 22. ff. de negot. gest. & l. videamus 17. ff. quod met. caus.*

(d) Extantes sunt, qui integri adhuc in horreis asservantur, *Cop. d. tr. de fr. lib. 1. tit. 3. cap. 8.* & in bonis domini vel possessoris reperiuntur, *Wesembec. ad §. si quis à non domino 36. Inst. de R. D. n. 8.*

V. Huc

V.

Huc usq; quid fructus diximus, deinde quàm multiplex & varia esset fructuum divisio exposuimus, eorumq; species ordine definivimus. Nunc qui fructus suos faciant, discutiendum nobis erit.

VI.

Fructuum autem acquisitio varia est: aut enim eos nostros facimus jure dominii, (a) aut jure servitutis. (b)

(a) Eum, qui plenum dominium habet alicujus rei, fructus inde natos indistinctè suos facere, naturalis ratio ipsa satis nos docet; Quis enim ignorat, ea; quæ ex rebus nostris nascuntur & proveniunt naturali jure nostra statim fieri, *l. acquiruntur 10. §. de his 3. ff. de A. R. D. l. Idem Pomponius 5. §. idem 2. ff. de R. V. l. de eo 12. §. si quis ex uvis 3. ff. ad exhibend.* maximè cum omnis fructus jure dominii soli percipiatur, *l. qui scit 25. ff. de usur. & fruct.*

(b) Ut usufructuarius. Cum enim pro domino habeatur, *l. ususfructus 4. ff. de usufr. l. in venditionem 8. ff. de reb. author. jud. possid.* quicquid in fundo, in quo usumfructum habet, nascitur vel inde percipi potest, ad ipsum pertinet, *l. usufructu 7. l. Item si, 9. ff. de usufr.* Quod tamen procedit, si ipse fructus perceperit, vel alius ejus nomine, hoc est, si vivente usufructuario ejus à solo nomine fuerint separati, *§. is verò 37. Inst. de R. D. l. si fructuarius 13. in pr. quib. mod. ususfr. amitt. Schneidevvin. ad d. §. is verò 37. Inst. d. tit.* Ratio est, quia non ex jure aliquo dominii, vel alio, quod acquisitionem fructuum operetur, fructus acquirit, sed perceptione. Deinde quoniā ususfructus, est jus servitutis, quod non solà domini patientis voluntate constituitur, sed necessariò requiritur, ut insuper factum usufructuarii utentis & fructus apprehendentis accedat, *l. sicut 3. ff. de usufr. l. non statim 8. ff. de pecul. l. arboribus 12. §. usufructuarius 2. cum seq. d. tit. de usufr. Hartm. Pistor. quæst. 24.*

quæst. 24. n. 28. Hinc, si usufructuarius maturis fructibus, nondum tamen perceptis decedat, illos non ad heredes, sed ad dominum proprietatis transmittit, *d. §. u 37. §. finitur. 3. Inst. de usufr. d. l. arboribus 12. §. Julianus 5. ff. eod. tit.* De jure verò Saxonico, was die Egde bestrichen hat / daß folget den Erben des Früchtegeniessers / *Landr. lib. 2. art. 58. & lib. 3. artic. 76. Reinh. lib. 2. part. 6. differ. 11. pag. 512. Magnific. Dn. D. Foman. Disp. Inst. 9. th. 21. lit. D.* Diversa itaque ratio est quoad acquisitionem b. f. possessoris, & usufructuarii, cum b. f. possessor in percipiendis fructibus plus juris habeat, *l. qui scit 25. §. in alieno. 1. ff. de usur. & fructib.* & fructus à quocunque fuerint à solo separati lucretur, *l. si fructuarius 13. in fin. ff. quib. mod. ususfr. amitt. d. l. qui scit. 25. §. in alieno 1. vers. præterea de usur. & fructib. Duaren. ad tit. de nautic. fœnor.* Colonus verò in quibusdam similis est usufructuario, in quibusdam b. f. possessori, & in quibusdam utrique. Usufructuario in eo, quod fructus perceptos faciat suos irrevocabiliter, *Rittershus. ad d. §. u verò 37. Inst. de R. D.* Bonæ fidei verò possessori similis est, quod æquè jus suum quod in prædio habet, ad heredes transmittat, si fortè intra tempus locationis decedat *l. viam 10. C. de locat. & cond. §. ult. Inst. de loc. cond.* Utrique similis est, quod ut ille, ita & iste fructus sibi acquirit, *arg. l. si servus 61. §. locavi 8. ff. de furt. & hucidevvin. ad §. u verò 37. n. 6. Inst. de R. D.* Emphyteutæ quoq; melior est causa & conditio, quàm usufructuarii, nam & hic fructus suos facit, simul atque à solo separati sunt *l. qui scit 25. §. in alieno 1. in fin. ff. de usur. & fr.* non enim ratione perceptionis, ut fructuarius, sed propter jus, quod in re habet fructus consequitur, *Hartman. Pistor. quæst. 24. n. 32.* & jus suum ad heredes transmittit, *§. adeo 3. Inst. de locat. cond.* quod in fructuario secus se habet.

VII.

Aut jure possessionis fundatæ in bona fide, (a) aut facto ipso. (b)

(a) Qualis ex b. f. possessor. Is autem dicitur primò, qui rem ex qua fructus proveniunt, accepit ex justa causa, *§. si quis 36. Inst.*

36. Inst. de R. D. aliter enim non potest existimare, rem in se transferri, cum nulla justâ caussa præcedente, dominium nec traditione transferatur *l. nunquam 31. de A. R. D.* secundò, à non domino, quia qui accepit à domino, verus fit dominus §. *ex diverso 31. Instit. de R. D.* Tertiò, qui putavit eum, à quo rem accepit, jus transferendi habuisse *l. qui à quolibet 27. ff. de contrab. emt. l. bona fidei 109. de V. S. l. quacunq; 13. in fin. de public. in rem. act. add. Donell. lib. 4. com. jur. civ. cap. 24. Vultej. lib. discept. un. cap. ult. & lib. 1. jurisp. Rom. c. 67.* Bonæ fidei igitur possessor omnes omninò fructus suos facit, sive naturales, sive industriales sint *l. qui scit 25. §. in alieno 1. & l. in pecudum 28. ff. de usur. l. si ejus fundi 78. ff. de R. V. l. bona fidei 48. ff. de A. R. D.* Si modò sint consumti, quia consumtio demum est, quæ plenè & cum effectu facit, ut fructus sint b. f. possessoris, nec ab eo avocari possint, §. *si quis à non domino 36. in verb. consumtis, Inst. de R. D. l. sequitur 4. §. fructus 5. & §. lana 19. ff. de usurpat. & usucap. Vultej. lib. discept. unic. cap. ult. Magnific. Dn. D. Arumaeus exerc. Just. 4. th. 19. Pinell. in l. 2. C. de rescind. vendit. part. 2. cap. 4. n. 54. & seqq. Excellentiss. Dn. D. Riemer. decad. 4. q. 4. Govean. 2. var. lect. 15. Nicol. Cisner. ad d. l. sequitur 4. §. fruct9 5. & § lana 19. ff. de usurp. & usucap. Paul. Berens disp. 3. th. 2. Charond. 1. verisim. 7. Bronch. cent. 3. ass. 78. Anton. Fab. lib. 4. conj. 17. Elias Rober. disp. 7. th. 7. Rittershus. ad §. si quis à non domino 36. Inst. de R. D. Philipp. Matth. ad l. bona fides 136. ff. de R. J. n. 5.*

(*b*) h. e. malâ fide, ut possessor m. f. Hic enim è contra nullos omninò fructus sibi acquirit *l. fructus 33. ff. de R. V. l. qui scit 25. pr. ff. de usur. & fruct.* sed omnes restituere tenetur *l. certum est 22. C. de R. V.* etiam quos percipere potuit *l. sed & si 25. §. sed & 4. ff. de hered. petit. l. ait prætor 10. §. & fructus 20. ff. quæ in fraud. credit. §. etsi in rem Inst. de offic. judic.* cum interpretatione juris fructus, quos etiam non percepit, percepisse videatur, *Vultei. d. cap. ult. Rittershus. ad §. si quis 36. Inst. de R. D. Rober. disp. 7. th. 10.* idque ideò, ut delictis occurratur, & ne commodum cum alterius detrimento, & quasi malitiæ præmium, sed pœnam potius improbus possessor ferat, *l. domum 5. C. de R. V. l. si navis 62. §. generaliter 1. ff. eod.* Sed de restitutione fructuum statim pluribus.

VIII.

Et sic etiam de Fructuum acquisitione. Restat Restitutio.

IX.

In restitutione autem fructuum, utrum bonæ fidei possessor aliquis sit, an malæ, iterum diligenter attendendum erit. (a)

(a) ita Dd. communiter ad *§. si quis à non domino 36. Inst, de R. D.* & aliis multis locis distinguunt.

X.

Bonæ fidei enim possessor tenetur ad fructus extantes ante litem contestatam perceptos: (a) post litem verò contestatam, quia tunc in malâ fide constitutus esse incipit, omnes quos percepit, imò & illos, quos honestè percipere potuisset, domino restituere cogitur. (b)

(a) Cujuscunq; sint generis, sive naturales, sive industriales, *l. certum est 22. C. de R.V. §. si quis à non domino 36. Inst. de R.D. §. etsi 2. cum seq. Inst. de offic. jud. l. sed & 4. §. post litem 2 ff. fin. regund. Vultei. l. discept. unic. c. ult. Berens. D. 3. th. 2. q. 6. Rober. Disp. 7. th. 8. Riemer. dec. 4. q. 4. adde Bachov. ad d. §. si quis 36, Inst. d. R. D.* Imò etiam nonnunquam de consumtis, si nimirum ex iis factus sit locupletior b. f. possessorem teneri æquius est, *l. sed & si 25. §. consuluit. 11. ff. & l. SCtum 1. §. usum 1. C. de hæred. petit. arg. l. idem 72. de legat. 2. l. pater 23. ff. de adim. vel transfer. leg. l. idem est 3. ff. de condict. indebit.* ne possessor contra naturalem æquitatem locupletetur cum damno & jactura alterius, *Ampliß. Dn. D. Ungep. exerc. Justin. 5. q. 12 in Ajo. Treutler. vol. 1. Disp. 15. th. 11. lit. G. & vol. 2. Disp. 20. th. 5. lit. K. Covarruv. 1. var. resol. c. 3. n. 6. Cisner. in com. de usucap. Cop. tr. de fruct. lib. 2. tit. 4. c. 7. Anton. Fab. lib. 4. conj. 17. M. Lyck à Nieb. l. 3 membran. Eclog. 2.* Contraria tamen sententia usu forensi recepta est, quam amplectuntur *Pinell. ad l. 2. part. 2. c. 4.*

B

de rer.

de rescind. vendit. Fachin lib. 1. controv. jur. 58. Cyn. in l. non est 3. C. famil. ercisc. Jmola in l. sequitur 4. §. 1. de usucap. Theo Umm. Disp. ad process. 21. th. 3. Donell. de fructib. c. 4.

(b) *d. l. certum est 22 C. de R. V. l. sed & si 25. §. Si ante litem 7. ff. de heredit. petit §. etsi in rem. 2. Inst. de offic. judic. l. litigator 2. C. de fructib. & lit. expens. l. nemo ambigit 10. C. de acquir. & retin. poss. Vultei. d. lib. unic. disceptat. c. ult. Cop. de fructib. lib. 2. tit. 2. c. 4. Schneidew. ad §. si quis à non domino 36. Inst. de R. D. num. 5.*

XI.

Malæ fidei possessor verò nullos fructus sibi acquirit (a) sed de omnibus indistinctè tenetur. (b)

(a) *L. 33. ff. de R. V. l. qui scit 25. pr. ff. de usuris, & fruct.*

(b) *l. Fructus 44. ff. de R. V. l. si. pignore 22. §. Si predo 2. ff. de pignor. act. l. certum est 22. C. de R. V. l. fundum 17. C. eod.* etiam percipiendis, *l. quod in libellum 1. in fin. C. de fid. & jur. hast. §. etsi in rem. 2. Inst. de offic. judic. l. litigator. 2. C. de fruct. & lit. expens. l. sed & si 25. §. sed & 4. ff. & l. SCtum. 1. §. usuras 1. C. de heredit. petit. l. ait prætor 10. §. & fructus 20. ff. quæ in fraud. credit. Ampliss. Dn. Ungep. exerc. Iustinian. 5. q. 11. in Aio. Riemer. dec. 4. q. 4.* ita etiam ut in fructibus æstimandis, non quos possessor, sed quos petitor percipere potuisset, attendatur, *l. si navis 62. §. generaliter 1. de R. V. l. si de possessione 4 C. unde vi. Treutler. vol. 1. Disp. 15. th. 11, lit. C. Philip Matth. ad l. generaliter 78 n. 9. ff. de R. J. Hanon. Disp. Inst. 4. th. 20. Decius ad d. l. generaliter 78. d. tit. Surd. decis. 94. n. 29. Gilk. ad l. certum 22. c. 9. C. de R. V. Bronch. cent. 2. evav]. ass. 87.* Nec interest titulum habeat m. f. possessor, an non, *§. etsi 2. Inst. de offic. judic. d. l. certum est 22. C. de R. V. l. SCtum 1. C. de heredit. petit.* qui textus generaliter & indistinctè loquuntur, *Hanon d. th. 20.* maximè etiam cum titulus malam fidem possessoris mutare, nec injuriam petitori factam tollere possit, *Obrecht. Disp. de R. V. th. 372. Donell. lib. 20. comm. c. 5. Treutler. vol. 1. Disp. 15. th. 11. lit. c. Hackelm. quæst. illustr. Disp. 6. th. 19. Vult. lib. discep. unic. c. ult. Cop. tr. de fruct. lib. 2. tit. 4. c. 2. Magnificus Dn. D. Forman. Disp. Inst. 9. th. 20. lit. a.* Idem dicimus de eo, qui ab initio quidem bonæ fidei

 possess-

possessor fuit, sed postea scientia rei alienæ supervenit, *l. qui bona fide 23. §. tamdiu 1. l. quæsitum est 40. & l. bonæ fidei 48. §. in contrarium 1. ff. de A. R. D. l. sed & si 25. §. de eo 5. ff. de hered. petit. l. Item veniunt 20. §. petitum 11. ff. eod. Donell. 4. com. 24. Treutler. vol. 2. Disput. 20. th 5. lit. J. Cujac. ad African. in d. l. quæsitum est 40. Gædd. ad l. bonæ fidei 109. de V. S. n. 12. Facbin. 1. controv. 59. Copus tr. de fruct. lib. 2. tit. 4. cap. 5. Menoch. 15. remed. recup. poss. n. 612.*

XII.

Cum autem deductis demum impensis fructus intelligantur (a) & id quod in fructus redigendos impensum ipsos fructus deminuere certum sit. (b) paucis nunc videndum; quasnam impensas tum bonæ, tum malæ fidei possessor evictare deducant.

(a) *L. si à domino 36. §. fructus ult. ff. de hered. petit. l. fructus 4. ff. de oper. servor.* uti nec bona nisi deducto ære alieno *l. subsignatum 39. ff. de V. S. Molin. consuet. Pariss. tit. 1. gl. 8. n. 13. & seqq. Cop. tr. de fructib. lib. 1. tit. 11. c. 6. Duaren. ad tit. ff. de nautic. fœnor. Hartman. Pistor. q. 46. n. 36. Rittershus. ad §. Si quis à non domino 36 Inst. de R. D.*

(b) *L. quod in fructus 46. ff. de usur. & fruct.*

XIII.

Impensas (a) bonæ fidei possessor omnes exceptione doli deducit. (b)

(a) Impensæ quæ nihil aliud sunt, quàm sumtus in rem alienam facti, vel necessariæ sunt, quæ si factæ non essent, res aut peritura, aut deterior futura fuisset, *l. impensæ 79. de V. S. l. impensarum 1. §. necessariæ 1. ff. de impens. in reb. dotal. fact.* vel utiles, quæ meliorem rem efficiunt, & fructus augent; *d. l. impensæ 79. d. tit. l. quod dicitur 5. §. utiles ult. d. t. de impens. in reb. dot. fact.* vel voluptuariæ, quæ ad voluptatem tantùm faciunt, & rei speciem exornant; *l. voluptuariæ 7. d. tit. de impens. in reb. d. l. 79. §. 2. Vlpian.*

in

in fragm.tit. de dotib 7. §. impensarum n. & seqq. Schneidew. ad tit. Inst. de Action. §. item si de dote 37. n. 13. & seqq. Gœdd. ad d. l. impensæ 79. n. 1.

(b) Tàm necessarias, quàm utiles & voluptuarias, *l. planè 38. l. utiles 39. §. videamus 1. de hered. petit.* Idq; regulariter verum est, nam quibusdam casibus jus tantùm auferendi locum habet, *l. in fundo 38. ff. de R. V. l. utilium 8. ff. de impens. in reb. dotal. fact. Amplissimus Dn. D. Ungepaur exerc. justin. 6. q. 2. Hanon. Disp. Inst. 4. th. 13. & seqq. Joh. Garsias in tract. de expens. & meliorat. c. 1. n. 25. & 32. Anton. Fab. 2. conj. 1.* Hîc quæritur; si non deductis fortè impensis res domino restituta fuerit, atq; ità rei possessio amissa, an pro cõsequendis sumtibus & impensis illis bonæ fidei possessor aliquam actionem habet? Et dicimus illas impensas non aliter nisi doli exceptione servare posse, *l. quo lucidius 1. ff. de dol. mal. & met. except. junct. l. 14. ff. de condict. indebit.* quæ officio judicis effectum consequitur, *l. sumtus 48. ff. de R V.* nunquam verò actione aliqua consequi potest, cum hoc in casu nullâ competat, *l. in hoc judicium 14. §. impendia autem 1. ff. commun, divid. l. Paulus 14. ff. de doli mal. & met. except. l. si in area 33. ff. de condict. indebit.* Nisi fortè quis non suo, sed alieno nomine eas fecerit: hoc enim in câsu, utilem negotiorum gestorum actionem contra dominum habet, *l. si pupilli 6. §. sed si ego 6. ff. de negot. gest. Ampliss. Dn. D. Ungepaur exerc. Just. 6. q. 1. Donell. lib 20. com. jur. civil. cap. 7. ibid. Hilliger. lit. K Gipban. ad l. sin autem 27. §. in rem 5. ff. de R. V.* Re autem in quam impensæ factæ sunt perempta, neque bonæ neque malæ fidei possessor quicquid earum nomine consequi potest, cum nullum juris remedium, quo illæ peti possint, supersit, Donell d. lib. 20. comm. c. 7.

XIV.

Malæ fidei possessor verò necessarias officio judicis consequitur, (a) utiles autem & voluptuarias duntaxat auferre & tollere potest (b).

B 3 (a) l.

(a) *l. domum 5. C. de Rei vindic. l. si à domino 36. §. fructus 5. l. planè 38. ff. de hered. petit.* & quidem hasce eò magis, quod necessitate coactus fuerit, *l. item 15. §. si quis rem 1. ff. de R. V.* cum in culpa esset, si has non fecisset *l. qui petitorio 36. §. qui in rem 1. ff. d. tit. Bronch. cent. 3. ass. 17. & cent. 2. ass. 26. Fachin. 1. controv. 45. Donell. 20. com. 7. Gœdd. ad l. impensa 79. num. 5. de V. S. Gilken. in tr. de impens. part. 2. cap. 7. Treutl. vol. 2. disp. 20. th. 6. lit. b.* Idem dicimus de prædone, nam & hic necessarias impensas consequitur *d. l. plane 38.* Num autem m. f. possessori etiam exceptio doli competat quæstionis est? Affirm. *Dn. D. Ungepaur. exerc. Inst. 6. q. 4. Donell. lib. 21. com. cap. 7.* Negat verò *Tr. vol. 1. disp. 14. th. fin. lit. e. quem* sequitur *Ilic. Umm. disp. 22. ad process. th. 2. num. 10.* Affirmantium votis calculum addimus propter *d. l. 38. d. t. de hered. petit. ibi; & id ipsum judicis officio continetur nam nec exceptio doli mali desideratur.* Hoc enim verbum, *desideratur*, manifestè ostendit quod exceptioni doli locus sit, *Bachov. ad Treutl d. th. fin. lit. c. Dn. D. Ungepaur d. loc. Gœdd. ad l. impensa. 79. n. 7. in fin. de V. S. Dn. Ludwell. disp. Inst. 4. th 8 lit. c.*

(b) Culpa enim ei objici potest, quod sciens in alieno solo impensas fecerit *§. ex diverso 31. Inst. de R. D.* ac proinde de se quæri debeat *l. planè 38. ff. de hered. petit. l. adeò 7. §. ex diverso 12. de A. R. D.* & ita has non deducit, sed auferre & abradere modò id sine rei damno & dispendio fieri possit, permittitur, *l. utiles 39. §. videamus 1. de hered. petit. l. Julianus 37. in fin ff. & l. domum 5. C. de R. V. Hœnon. disput. Inst. 4. th. 15. lit. b.* Notandum tamen hic quod si solvere easdem petitor malit, & tantum dare, quantum ex abrasione adepturus esset, paratus sit, omninò hoc ipsi concedendum est, nec malitiis possessoris in dulgendum *l. in fundo 38. ff. de R. V. Fachin. 1. controvers. 55. Ampliss. Dn. D. Ungep. exerc. Inst. 6. q. 4. in Nego.*

XV. & Ultim.

Denique juris remedia ad promovendam restitutionem tria sunt, rei vindicatio, (a) condictio ex l. (b) & officium judicis. (c).

(a) Quo